

ATOS - základní informace o Touretteově syndromu

Základní informace	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TOURETTEŮV (čti turetův) SYNDROM (dále jen TS) je vrozené neurologicko–psychiatrické onemocnění (tzn. postihující mozek). Negativně ovlivňuje hybnost člověka a některé prvky chování. Syndrom se nazývá po svém objeviteli, jímž byl v r. 1885 francouzský neurolog Gilles de la Tourette (1857-1904).
Příčina	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TS je způsoben vrozeným postižením hlubokých částí (jader) mozku, odborně zvaných BAZÁLNÍ GANGLIA.
Příznaky	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TIKY (čti tyky). Pro onemocnění jsou typické především POHYBOVÉ tiky, nejčastěji mrkání, trhání hlavou a končetinami, různé grimasy apod. Tiky mohou být i ZVUKOVÉ např.: posmrkávání, chrochtání, pískání, vykřikování slov a vět, jejich opakování apod. Výkřiky i pohyby mohou mít nevhodný nebo neslušný obsah. Tiky se vyskytují mnohokrát za den a zhoršují se při stresu. Typ, intenzita i tíže tiků se může v čase měnit. Tikům předchází nepříjemné pocity, jimiž je pacient k provedení tiků nucen (např. pálení v očích před mrknutím, ztuhnutí šíje ustupující záškubem hlavy ad.). Po vykonání tiků nepříjemné pocity ustoupí a nastává dočasná úleva. Tiky jsou částečně potlačitelné vůlí. ▶ PORUCHY CHOVÁNÍ patří mezi časté příznaky TS. Projevují se např.: neklidem, nesoustředěností, neposedností, nutkavým jednáním a myšlenkami, puntičkářstvím, prováděním různých rituálů, výbušností, agresivitou, sebepoškozováním. Tyto příznaky ale nemusejí být vždy přítomny. ▶ U pacientů s TS se často vyskytují ŠKOLNÍ PROBLÉMY, ÚZKOST, někdy i DEPRESE ad.
Výskyt	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TS postihuje všechny rasy světa. Muži jsou stíženi zhruba tříkrát až čtyřikrát častěji než ženy. ▶ TS trpí nejméně 50 lidí z 100 000. Mezi dětmi je ale počet postižených vyšší, až 1 %. ▶ Onemocnění nejčastěji začíná v dětství kolem 7. roku věku, nejpozději však do 18 let.
Průběh a závažnost	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TS je porucha celoživotní, avšak asi u 20% pacientů v dospělosti příznaky zcela vymizí. Míra postižení se může v čase měnit. ▶ První příznaky mohou být nenápadné, později následuje jejich plné rozvinutí. Přechnodné zhoršení nastává na začátku puberty. V dospělosti obvykle tikové projevy ustupují a dochází k zlepšení a stabilizování potíží. ▶ Při vstřícném přístupu okolí je většina osob s TS schopna vést plnohodnotný život bez větších obtíží.
Dědičnost	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TS je z části dědičný. Na vzniku a tíži poruchy se značně podílejí i vlivy působící na vývoj plodu před narozením.
Inteligence	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TS nemá vliv na inteligenci a nezpůsobuje mentální postižení. ▶ Pacienti s TS často mají nevšední tvůrčí schopnosti. TS zřejmě trpěl W. A. Mozart, Ch. Dickens, H. Ch. Andersen, E. Zola a další vynikající osobnosti.
Výchova	<ul style="list-style-type: none"> ▶ K dětem s TS je třeba přistupovat vládně, shovívavě, trpělivě a poskytnout jim dobré rodinné zázemí. ▶ Není správné hněvat se na děti s TS kvůli jejich tikům a poruchám chování, i když se nezřídka jeví jako „zlobení“. Nemohou za ně. Chybou nepoučených rodičů a pedagogů bývá, že považují projevy TS (především tiky) za zlozvyky a snaží se je děti odnaučit, což je nesmyslné a nesprávné! Dítě s TS nesmí být za své obtíže trestáno! Trestání jen zhorší projev poruchy. ▶ Je nutné dětem vysvětlit, úměrně jejich věku, podstatu a příčinu jejich potíží. ▶ Všichni vyučující i spolužáci žáka s TS by měli být poučeni o nemoci a jejich projevech. ▶ Dítě s TS potřebuje INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP. Ve škole je nutno předejít nežádoucímu stresu. Žák musí mít k dispozici přesný rozpis výuky, domácích úkolů a termínů zkoušení. Učitel by měl cíleně upevňovat pravidelné návyky a tím během výuky navodit pocit jistoty. U dětí s TS je častá porucha počítání (dyskalkulie), čtení (dyslexie) a psaní (dysgrafie). Na místě je proto ústní zkoušení, písemné testy jsou nevhodné, zvláště je-li čas na jejich provedení omezený. ▶ Kromě pohybových a zvukových tiků trpívají děti s TS PORUCHOU POZORNOSTI (snadné rozptýlení, špatné soustředění, zapomnětlivost, nedokončování úkolů, zdánlivá neposlušnost apod.) jsou HYPERAKTIVNÍ (tělesný neklid, hluchost, trvalé mluvení atd.) a nadměrně IMPULZIVNÍ (skákání do řeči, vyrušování, netrpělivost atd.). Vyučování by mělo probíhat ve třídách s malým počtem žáků. Žák s TS potřebuje volnější režim výuky s vyšším množstvím přestávek a možností uvolnění během hodin. ▶ Diagnóza TS není důvodem k umístění žáka do zvláštní školy! ▶ Dítě s TS je v kolektivu kvůli svým potížím nezřídka terčem posměchu a šikanování. Tomu je třeba včas zamezit. ▶ Úkolem učitele je vyvolat pocit vzájemné důvěry, kladně působit na sebevědomí žáka, patřičně jej povzbuzovat k další práci a pomoci mu tak překonat jeho školní problémy.
Diagnóza a prevence	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Základem kvalitní léčby je správná a včasná diagnóza. TS je však málo znám v laické i odborné veřejnosti. Řada případů TS tak není vůbec rozpoznána a léčena. ▶ Obvykle prvním, kdo si všimne u dětí projevů TS, je jeho rodič či učitel. Tiky či poruchy chování se nesmí u dětí podceňovat! Jsou vždy důvodem k urychlené návštěvě lékaře. ▶ Pacient s TS se musí chránit před stresem. Z toho důvodu je u nemocných s TS nevhodný výkon základní vojenské služby. Většina osob s TS může provádět činnost s nároky na pozornost. TS není důvodem k odebrání řidičského průkazu.
Léčba	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Projevy TS se dají velmi pozitivně ovlivnit vnějšími podmínkami. V příznivém prostředí část nemocných dokonce nemusí užívat žádné léky. Léčebně působí správně cílená výchova, přiměřený přístup ve škole i provádění zájmových činností. Všichni lidé, s kterými pacient s TS přichází do užšího kontaktu, by měli být seznámeni s podstatou jeho obtíží. Prospěšné je také psychologické poradenství.
Léky	<ul style="list-style-type: none"> ▶ U těžších případů TS jsou k dispozici LÉKY, které pomáhají potlačovat tiky a zmírňovat poruchy chování. Při jejich užívání je ale třeba pamatovat na jistá omezení (např. vyvarování se alkoholu) a především na možnost vedlejších účinků. Aby měla léčba patřičný efekt, musí se léky užívat svědomitě dle předpisu.

